

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i innskuddspensjonsloven mv.
(egen pensjonskonto)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	6.3	Høringsinstansenes merknader ...	18
			6.4	Departementets vurdering	19
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	7	Innføring av digitalt førstevalg	21
3	Egen pensjonskonto hos arbeidsgiver	9	7.1	Gjeldende rett	21
3.1	Gjeldende rett	9	7.2	Høringsforslaget	21
3.2	Høringsforslaget	9	7.3	Høringsinstansenes merknader ...	21
3.3	Høringsinstansenes merknader ...	10	7.4	Departementets vurdering	21
3.4	Departementets vurdering	10	8	Oppheving av 12-månedersregelen	22
4	Egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør	12	8.1	Gjeldende rett	22
4.1	Gjeldende rett	12	8.2	Høringsforslaget	22
4.2	Høringsforslaget	12	8.3	Høringsinstansenes merknader ...	22
4.3	Høringsinstansenes merknader ...	12	8.4	Departementets vurdering	23
4.4	Departementets vurdering	13	9	Endring i finansforetaksloven..	24
5	Krav til informasjon til arbeidstaker før samlingen av pensjonskapital	15	9.1	Bakgrunnen for lovforslaget	24
5.1	Gjeldende rett	15	9.2	Gjeldende rett	25
5.2	Høringsforslaget	15	9.3	Høringsforslaget	25
5.3	Høringsinstansenes merknader ...	15	9.4	Høringsinstansenes merknader ...	25
5.4	Departementets vurdering	16	9.5	Departementets vurdering	25
6	Krav til samtykke fra arbeidstaker før samlingen av pensjonskapital	18	10	Økonomiske og administrative konsekvenser	26
6.1	Gjeldende rett	18	11	Merknader til de enkelte bestemmelser	27
6.2	Høringsforslaget	18		Forslag til lov om endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto)	31

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto)

*Tilråding fra Finansdepartementet 14. desember 2018,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen foreslås det endringer i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) om at arbeidstakere i innskuddspensjonsordninger skal samle sine pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold og tidligere individuell sparing på én pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning (egen pensjonskonto). Formålet med en slik regel er å bidra til at pensjonsmidlene i innskuddspensjonsordninger forvaltes mer effektivt, slik at det blir mest mulig pensjon for en gitt innbetaling, og at arbeidstaker skal få bedre oversikt over sin egen pensjonsopptjening.

Det foreslås at arbeidstaker som i dag skal betale for forvaltning av tidligere oppsparte midler, mens arbeidsgiver som i dag skal betale for forvaltning av midler som arbeidstaker har opptjent i nåværende arbeidsforhold. Etter forslaget skal kostnader til administrasjon av ordningen betales av arbeidsgiver. Ved å samle pensjonsmidlene på én konto vil arbeidstaker kunne spare kostnader til forvaltning og administrasjon av flere små pensjonskapitalbevis.

Det foreslås at pensjonskapitalbevis skal samles på egen pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning med mindre arbeidstaker reserverer seg mot dette. Arbeidstaker skal kunne velge å flytte både sin tidligere og nåværende pensjonsopptjening til en annen leverandør enn arbeidsgivers leverandør (selvvalgt leverandør). Arbeidstaker skal også kunne velge å beholde sine pensjonskapitalbevis, slik at disse fortsatt forvaltes adskilt fra pensjonskapitalen som opptjenes i nåværende arbeidsforhold.

Det foreslås også å oppheve regelen om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital. Arbeidstaker vil da få med seg sin opptjente pensjonskapital på tidspunktet for fratredelsen uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Videre foreslås det en hjemmel i lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern til å gjennomføre lovvalgsregler som følger av direktiv 2001/24/EF om restrukturering og avvikling av kredittinstitusjoner i forskrift.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Finansdepartementet sendte 21. november 2017 på høring et forslag til endringer i innskuddspensjonsloven om at arbeidstaker skal kunne samle sin pensjonskapital fra innskuddspensjonsordninger på én pensjonskonto (egen pensjonskonto) mv. Bakgrunnen for høringen var et ønske fra arbeidslivets parter i lønnsoppgjøret 2016 om et lovarbeid med sikte på å modernisere pensjonsordningene i privat sektor. Statsministeren svarte på henvendelsen ved følgende brev til Riksmekleren 3. april 2016:

«Jeg viser til brev av 2. april 2016 fra Riksmekleren om fremtidige pensjonsordninger i privat sektor.

Regjeringen er innstilt på, forutsatt at partene og Riksmekleren finner frem til en anbefalt løsning, å utrede behovet for å gjøre tilpasninger i lov- og regelverket for tjenestepensjon i privat sektor. Et utredningsarbeid vil bl.a. omfatte en vurdering av spørsmål om arbeidstaker bør få adgang til å opprette en personlig pensjonskonto hos en pensjonsleverandør valgt av arbeidstaker, spørsmål knyttet til arbeidstakers adgang til å foreta individuell tilleggssparing og spørsmål knyttet til håndteringen av pensjon ved jobbskifte. Utredningen kan ta utgangspunkt i lov om innskuddspensjon. I tillegg kan det utredes fra hvilken alder og inntekt opptjening bør starte, samt hvilken varighet på arbeidsforholdet som bør gi grunnlag for å opparbeide rettigheter. Regjeringen vil avklare nærmere formen på utredningsarbeidet i samråd med partene i arbeidslivet.»

Finansdepartementet nedsatte en arbeidsgruppe med medlemmer fra Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Finanstilsynet. Det ble opprettet en referansegruppe for arbeidet med deltakere bl.a. fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene.

Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2016. Arbeidsgruppen avgrenset sin utredning til problemstillinger som knyttet seg til innskuddspensjonsloven.

Arbeidsgruppen utredet for det første om arbeidstaker i en bedrift med innskuddspensjonsordning bør få adgang til å opprette en personlig pensjonskonto hos en selvvalgt pensjonsleverandør (egen pensjonskonto). Hver gang arbeidstaker slutter hos en arbeidsgiver med innskuddspensjonsordning, utstedes det i dag et pensjonskapitalbevis for den kapitalen arbeidstakeren har opptjent gjennom arbeidsforholdet, forutsatt at arbeidsforholdet har vart lenger enn 12 måneder. Kostnadene ved å forvalte pensjonskapitalbevis må arbeidstaker selv betale. Arbeidsgruppen viste i sin rapport til at det kan være betydelige kostnadsbesparelser ved å samle tidligere opptjent pensjonskapital fra pensjonskapitalbevis på én pensjonskonto.

Arbeidsgruppen utredet også mulige konsekvenser av å endre ulike medlemskaps- og opptjeningskriterier i innskuddspensjonsordninger, som at arbeidstaker må være minst 20 år og ha en stillingsandel på minst 20 pst. for å være pliktig medlem i pensjonsordningen, at arbeidsgiver ikke har plikt til å betale innskudd for inntekt under 1 G, samt regelen om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital. Dersom arbeidstaker har vært ansatt mindre enn 12 måneder, blir pensjonskapitalen i dag tilbakeført til innskuddsfondet i pensjonsordningen, og arbeidstaker får ingenting med seg som opptjent pensjon. Midlene i dette fondet kan arbeidsgiver benytte bl.a. til å betale nye innskudd.

Arbeidsgruppen har beskrevet ulike alternative løsninger og utredet de økonomiske konsekvensene av mulige endringer, men har ikke anbefalt valg av løsninger.

I møte i Finansdepartementet mai 2017 var partene i referansegruppen enige om at egen pensjonskonto burde utredes videre. Partene var ikke enige om videre utredning av endringer i medlemskaps- og opptjeningskriterier, ettersom endringer i arbeidstakers favør medfører økte kostnader for arbeidsgiver.

I departementets høringsnotat ble det i tillegg til forslag om egen pensjonskonto foreslått å oppheve regelen om at arbeidstaker må ha vært

ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital fra en innskuddspensjonsordning. Forslaget ble tatt med selv om det ikke var enighet mellom partene om å fremme dette, ettersom forslaget ble ansett å ha nær sammenheng med forslaget om egen pensjonskonto.

Som i arbeidsgruppens rapport avgrenset forslagene i høringsnotatet seg til pensjonsordninger som er opprettet etter innskuddspensjonsloven. Arbeidsgivere i privat sektor har plikt til å opprette en tjenstepensjonsordning for sine ansatte som oppfyller vilkårene i lov om obligatorisk tjenstepensjon. Slik tjenstepensjonsordning kan opprettes enten i form av en innskuddspensjonsordning (hvor arbeidstakers pensjon utbetales over et bestemt antall år og består av de årlige innskudd arbeidsgiver har innbetalt og avkastningen av disse), en foretakspensjonsordning (hvor arbeidstakers pensjon består av en livsvarig garantert årlig ytelse) og en tjenstepensjonsordning (som er en hybrid mellom foretakspensjon og innskuddspensjon). Departementet uttalte i høringsnotatet at målsetningen med forslaget om egen pensjonskonto, som er mest mulig pensjon for hver sparte krone, gjør seg like mye gjeldende for hybridordninger som for innskuddspensjonsordninger, og at departementet derfor vil komme tilbake med forslag om samling av pensjonsmidler for hybridordninger på et senere tidspunkt. Når det gjelder foretakspensjonsordninger opprettes det så og si ikke nye ordninger, og ordningene er i et betydelig omfang omdannet til innskuddspensjonsordninger. Departementet anser det derfor ikke aktuelt å foreslå tilsvarende regler for foretakspensjonsordninger.

Høringsnotatet ble den 21. november 2017 sendt til følgende høringsinstanser med høringsfrist 21. februar 2018:

Departementene

Finanstilsynet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Konkurransetilsynet
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Norges Bank
 Regelrådet
 Regjeringsadvokaten
 Riksrevisjonen
 Statens Pensjonskasse
 Statistisk sentralbyrå
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen
 ØKOKRIM

Akademikerne
 Aktuarconsulenters forum
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Bedriftsforbundet
 Coop Norge SA
 Den norske advokatforening
 Den norske aktuarforening
 Econa
 Finans Norge
 Finansforbundet
 Havtrygd Gjensidig Forsikring
 Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
 Hovedorganisasjonen Virke
 Landsorganisasjonen i Norge
 Norges Juristforbund
 Norges Rederiforbund
 Norske finansanalytikerens forening
 Norske Forsikringsmegleres Forening
 Pensjonskasseforeningen
 Personskadeforbundet LTN
 The Nordic Association of Marine Insurers
 Verdipapirfondenes forening
 Verdipapirforetakenes Forbund
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
 Økonomiforbundet

Følgende høringsinstanser og andre aktører har hatt merknader til forslagene:

Finanstilsynet
 Forbrukerrådet
 Norges Bank
 Regelrådet

Akademikerne
 Aktuarconsulenters forum
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Coop Norge SA
 Den Norske Aktuarforening
 Duvi AS
 Finans Norge
 Finansforbundet
 Formuesforvaltning Aktiv Forvaltning AS
 Gabler AS
 Hovedorganisasjonen Virke
 Kommunal Landspensjonskasse
 Kunstnernetverket
 Landsorganisasjonen i Norge
 Musikernes Fellesorganisasjon
 NITO
 Nordnet Bank NUF
 Norske Forsikringsmegleres Forening
 Norwegian Insurance Partner AS
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Pensjonistforbundet

Pensjonskasseforeningen
SAMFO
Sbanken ASA
Thore Hagen, EL og IT
Verdipapirfondenes forening
Verdipapirsentralen ASA
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende høringsinstanser har svart at de ikke har merknader:

Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Utenriksdepartementet

Regjeringsadvokaten

3 Egen pensjonskonto hos arbeidsgiver

3.1 Gjeldende rett

I innskuddspensjonsordninger opptjener arbeidstakerne rett til alderspensjon gjennom at arbeidsgiver betaler et årlig innskudd i prosent av arbeidstakers lønn. Arbeidstakers pensjonskapital består til enhver tid av de samlede innskudd som er innbetalt og avkastningen av disse midlene.

Dersom arbeidstaker slutter i bedriften før pensjoneringstidspunktet, skal det utstedes et pensjonskapitalbevis for den pensjonskapital arbeidstaker har opptjent i arbeidsforholdet. Pensjonskapitalbeviset er en individuell avtale mellom institusjonen som har utstedt beviset og arbeidstakeren. Mens det er arbeidsgiver som betaler kostnadene ved forvaltning og administrasjon av midlene for arbeidstakerne i ordningen, må arbeidstaker etter at han har sluttet i bedriften selv dekke kostnadene til forvaltning og administrasjon av pensjonskapitalbeviset.

Etter innskuddspensjonsloven § 6-3 annet ledd er det adgang for arbeidstaker til å overføre pensjonskapital i et pensjonskapitalbevis til en ny innskuddspensjonsordning hos ny arbeidsgiver. Denne adgangen er likevel ikke benyttet i praksis. Dette kan ha sammenheng med at det ikke er gitt regler om deling av kostnadsansvar for det tilfelle at arbeidstaker tar med seg midler fra pensjonskapitalbevis inn i sin nåværende innskuddspensjonsordning. Utgangspunktet er derfor at arbeidsgiver må betale også for forvaltning av den pensjonskapitalen arbeidstaker har opptjent i tidligere arbeidsforhold. Arbeidsgiver og arbeidstaker vil kunne avtale en kostnadsdeling, men slik overføring har i praksis ikke forekommet.

Etter lovens § 5-7 kan arbeidsgiver også samtykke i at medlem kan overføre midlene i pensjonskapitalbevis fra individuell pensjonsspareavtale etter lov om individuell pensjonsordning til innskuddspensjonsordningen. Ettersom det heller ikke her er gitt regler om fordeling av kostnader, er lovens utgangspunkt at arbeidsgiver må dekke samtlige kostnader knyttet til de overførte midlene. En kostnadsfordeling må i tilfelle avtales, men i praksis har heller ikke slik overføring av midler forekommet.

Arbeidstaker som har flere pensjonskapitalbevis fra ulike arbeidsforhold, kan etter lovens § 6-4 slå sammen disse. Forutsetningen er at pensjonskapitalbevisene forvaltes i samme institusjon. Pensjonskapitalbevis som forvaltes i ulike institusjoner må først flyttes slik at de samles i én institusjon. Deretter kan de slås sammen til ett pensjonskapitalbevis.

3.2 Høringsforslaget

I høringsnotatet ble det foreslått at arbeidstaker skal kunne samle tidligere opptjent pensjonskapital fra innskuddspensjonsordninger og tidligere individuell sparing på sin pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning. Formålet med dette er at arbeidstaker skal spare kostnader til forvaltning og administrasjon av flere små pensjonskapitalbevis, og at midlene kan forvaltes til kollektive pristariffer, som normalt er lavere enn individuelle. Dette vil kunne bidra til at pensjonsmidlene i innskuddspensjonsordninger forvaltes mer effektivt, slik at det blir mest mulig pensjon for en gitt innbetaling. Det ble også vist til at samling av pensjonskapital på én konto vil kunne bidra til at arbeidstaker får bedre oversikt over sin egen pensjonsopptjening.

Det ble foreslått at arbeidstaker som i dag skal betale for forvaltning av tidligere oppsparte midler, mens arbeidsgiver som i dag skal betale for forvaltning av midler som arbeidstaker har opptjent i nåværende arbeidsforhold (aktiv opptjening). Etter forslaget skulle kostnader til administrasjon av ordningen betales av arbeidsgiver. Det ble i høringsnotatet vist til at dette gir en enklere løsning enn dersom kostnadene skal fordeles mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

I høringsnotatet ble det foreslått at adgangen til å samle pensjonskapital hos arbeidsgiver skal gjelde for de innskuddspensjonsordninger som forvaltes med individuelt investeringsvalg for den enkelte arbeidstaker, jf. innskuddspensjonsloven § 3-3. I slike ordninger kan arbeidstaker velge investeringsprofil for sin pensjonskonto. Normalt har arbeidsgiver satt opp et gitt antall investe-

ringsalternativer som arbeidstakeren kan velge mellom. Departementet la til grunn at når pensjonsmidlene samles på én konto hos arbeidsgivers pensjonsordning, så samtykker arbeidstaker også i at de overførte pensjonsmidlene forvaltes i det investeringsalternativet han har valgt for den aktive opptjeningen. Dette kan medføre at forvaltningen endres fra det investeringsalternativet arbeidstaker hadde valgt for det opprinnelige pensjonskapitalbeviset.

Etter forslaget i høringsnotatet er det kun midler fra innskuddsordninger som skal kunne inngå i egen pensjonskonto. Produkter med dødelighetsarv må holdes utenfor. Midler knyttet til pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold i foretak med innskuddspensjonsordninger, vil inngå. Også midler knyttet til pensjonskapitalbevis fra individuelle pensjonsspareavtaler etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning vil inngå. Det samme gjelder midler knyttet til pensjonskapitalbevis fra pensjonsspareavtaler etter IPA-forskriften. Midler fra ny skattefavoredert individuell pensjonsordning som trådte i kraft 1. november 2017 vil derimot ikke kunne inngå, fordi dette produktet er underlagt andre skatteregler ved uttak enn tidligere individuell pensjonsparing og kollektiv tjenestepensjon.

Dersom arbeidstaker har flere arbeidsgivere, skal arbeidstakeren etter gjeldende rett meldes inn i pensjonsordningen hos hver enkelt arbeidsgiver og tjene opp pensjon i henhold til sin stillingsandel i det enkelte arbeidsforhold. I den grad de ulike arbeidsgiverne har innskuddspensjonsordninger, blir det spørsmål om hvordan forslaget om samling av pensjonskapital på én konto kan gjennomføres. Departementet la i høringsnotatet til grunn at tidligere opptjent pensjonskapital må kunne samles hos én arbeidsgiver, men at aktiv opptjening hos øvrige arbeidsgivere vil måtte fortsette som før. Departementet foreslo i høringsnotatet at tidligere opptjent pensjonskapital som standardløsning skal samles hos den arbeidsgiver hvor arbeidstaker har størst stillingsandel, dersom arbeidstaker ikke reserverer seg mot dette. Dersom arbeidstaker har to like store stillinger (f.eks. to 50 prosent stillinger), ble det foreslått at standardløsningen skal være at pensjonskapitalen samles der arbeidstaker har vært ansatt lengst.

3.3 Høringsinstansenes merknader

Samtlige høringsinstanser som har uttalt seg, er positive til innføring av egen pensjonskonto. Dette gjelder *Akademikerne*, *Aktuarkonsulenters forum*,

Arbeidsgiverforeningen Spekter, *Coop Norge SA*, *Den Norske Aktuarforening*, *Duvi AS*, *Finans Norge*, *Finansforbundet*, *Finanstilsynet*, *Forbrukerrådet*, *Formuesforvaltning Aktiv Forvaltning AS*, *Gabler AS*, *Hovedorganisasjonen Virke*, *Kommunal Landspensjonskasse*, *Kunsternetverket*, *Landsorganisasjonen i Norge (LO)*, *Musikernes Fellesorganisasjon*, *NITO*, *Nordnet Bank NUF*, *Norges Bank*, *Norske Forsikringsmegleres Forening*, *Norwegian Insurance Partner AS*, *Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)*, *Pensjonistforbundet*, *Pensjonskasseforeningen*, *SAMFO*, *Sbanken ASA*, *Thore Hagen*, *EL og IT*, *Verdipapirfondenes forening*, *Verdipapirsentralen ASA* og *Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund*.

Akademikerne, *Finans Norge* og *LO* mener at egen pensjonskonto også bør kunne opprettes i innskuddspensjonsordninger med kollektivt investeringsvalg.

NHO støtter ikke forslaget om at administrasjonskostnadene skal dekkes fullt ut av arbeidsgiver når arbeidstaker har egen pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning. *NHO* mener at dette kostnadselementet må deles mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

LO mener prinsipielt at alle pensjonskostnader skal dekkes av arbeidsgiver, også forvaltningskostnader knyttet til tidligere opptjening. Det bør uansett være adgang til å avtale lokalt hvordan forvaltningskostnadene skal fordeles.

Akademikerne mener det bør vurderes i hvilken grad arbeidsgiver bør ha full styringsrett over investeringsalternativene for egen pensjonskonto hos arbeidsgiver, i alle fall for tidligere opptjent kapital der arbeidstaker betaler alle forvaltningskostnadene. Det bør vurderes om og hvordan det kan åpnes for investeringsvalg som går ut over de fondsløsninger som arbeidsgiver til enhver tid tilbyr gjennom sin leverandør.

Finans Norge har en merknad til forslaget om at midlene skal samles hos den arbeidsgiver hvor arbeidstaker har størst stillingsandel, dersom arbeidstaker har flere arbeidsgivere. *Finans Norge* viser til at informasjon om stillingsandel ikke ligger i Norsk Pensjon i dag. Et alternativ er at midlene samles der hvor saldo i den aktive ordningen er størst. Dette er informasjon som i dag finnes i Norsk Pensjon.

3.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår at det innføres regler om samling av arbeidstakers tidligere opptjente pensjonskapital fra andre innskuddspensjonsordninger og fra individuell sparing på egen pensjons-

konto i arbeidsgivers pensjonsordning. Som vist til i høringsnotatet, vil forslaget kun omfatte midler fra innskuddsordninger, dvs. uten dødelighetsarv. Når det gjelder individuell sparing vil midler knyttet til pensjonskapitalbevis fra individuelle pensjonsspareavtaler etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning og fra pensjonsspareavtaler etter IPA-forskriften kunne inngå. Det vises til lovforslaget § 3-6 første ledd.

Departementet er enig med høringsinstansene som påpeker at samling av midler på egen pensjonskonto bør innføres ikke bare for innskuddspensjonsordninger som har individuelt investeringsvalg for den enkelte arbeidstaker, slik det var foreslått i høringen, men også for innskuddspensjonsordninger som forvaltes med kollektivt investeringsvalg for arbeidsgiver.

Departementet viser til at de aller fleste høringsinstanser støtter forslaget i høringen til fordeling av kostnader mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, og foreslår at lovforslaget utformes i tråd med dette. I tillegg foreslås at det i det enkelte foretak kan avtales en annen fordeling av forvaltningskostnadene, slik Landsorganisasjonen i Norge ønsker. Det vises til lovforslaget § 3-6 annet ledd.

Departementet viser til at arbeidstaker i en innskuddspensjonsordning med individuelt investeringsvalg ved oppstart blir meldt inn i den investeringsvalgporteføljen foretaket har valgt. Innenfor det handlingsrommet arbeidsgiver har valgt kan arbeidstaker deretter selv velge investeringsprofil for sin nåværende opptjening. Av hensyn til enkelhet i ordningen mener departementet at det ikke bør være adgang for arbeidstaker til å velge et annet investeringsalternativ for sin tidligere opptjente pensjonskapital enn det som er valgt for den nåværende opptjeningen. Dersom arbeidstaker ønsker ulike investeringsprofiler for tidligere og nåværende opptjening må han i så fall forvalte midlene i separate avtaler.

Departementet slutter seg til Finans Norges merknad om at dersom arbeidstaker har flere arbeidsgivere, bør pensjonsmidlene samles hos den arbeidsgiver hvor arbeidstakers saldo i den aktive ordningen er størst, ettersom dette er informasjon som er lett tilgjengelig. Det vises til lovforslaget § 3-6 femte ledd.

Departementet foreslår en hjemmel i § 3-6 sjette ledd til å gi utfyllende forskrifter om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen.

4 Egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør

4.1 Gjeldende rett

Etter gjeldende rett er det ingen adgang for arbeidstaker i en innskuddspensjonsordning til å velge en annen leverandør enn arbeidsgivers pensjonsleverandør til å forvalte pensjonskapitalen arbeidstaker tjener opp i arbeidsgivers pensjonsordning.

Tjenestepensjonsordninger i privat sektor er bygget opp som bedriftsvise ordninger, der den enkelte arbeidsgiver inngår avtale med en pensjonsleverandør om å opprette pensjonsordning for sine arbeidstakere. Så lenge arbeidstaker er ansatt i bedriften, forvaltes den pensjonskapitalen han tjener opp hos arbeidsgiver i bedriftens kollektive pensjonsordning. Når arbeidstaker slutter i bedriften, skal det utstedes et pensjonskapitalbevis for den pensjonen arbeidstaker har opptjent. Pensjonskapitalbeviset utstedes av og forvaltes hos den samme pensjonsleverandør som forvaltet den kollektive ordningen, men arbeidstaker står nå fritt til å flytte pensjonskapitalbeviset til en annen pensjonsleverandør og evt. slå det sammen med sine øvrige pensjonskapitalbevis.

4.2 Høringsforslaget

Det ble i høringsnotatet foreslått at arbeidstaker skal ha rett til å velge en annen pensjonsleverandør enn arbeidsgivers leverandør for å forvalte både sin tidligere og sin nåværende (aktive) opptjening. Arbeidstakers pensjonskapital kan da forvaltes hos samme leverandør uavhengig av arbeidsforholdet. Det ble foreslått at arbeidsgiver skal betale kostnader til forvaltning av den kapital arbeidstaker har opptjent i arbeidsforholdet (aktiv opptjening) etter samme pristariff som arbeidsgiver betaler i den kollektive ordningen. Evt. merkostnader skal etter forslaget betales av arbeidstaker, som også får gevinst dersom forvaltningskostnadene er lavere hos den valgte leverandøren enn i arbeidsgivers kollektive ordning. Arbeidstaker skal selv dekke kostnader til forvaltning av tidligere opptjent kapital, som han ville gjort i den kollektive ordningen hos arbeidsgiver. Det ble

også foreslått at arbeidstaker skal dekke administrasjonskostnader, som i en kollektiv ordning ville blitt dekket av arbeidsgiver.

I høringsnotatet ble det redegjort for en merknad fra Finans Norge om at forslaget om adgang til å velge egen leverandør ville bli komplekst, og dermed kostnadsdrivende, fordi det forutsetter løpende utveksling av informasjon mellom pensjonsleverandørene. Høringsinstansene ble bedt om å gi synspunkter på dette.

4.3 Høringsinstansenes merknader

Akademikerne, Aktuarkonsulenters forum, Den norske aktuarforening, Finansforbundet, Forbrukerrådet, NITO, Verdipapirfondenes forening, Verdipapirsentralen ASA (VPS) og YS støtter forslaget om at arbeidstaker skal kunne velge en annen leverandør enn arbeidsgivers leverandør for å forvalte både sin tidligere og sin nåværende (aktive) opptjening. I tillegg har enkeltelskapene Duvi AS, Formuesforvaltning Aktiv Forvaltning AS, Gabler AS, Nordnet Bank NUF og Sbanken ASA støttet forslaget.

Høringsinstanser som ikke støtter forslaget er *Coop Norge SA, Finans Norge, LO, Norske Forsikringsmegleres forening* og enkeltelskapet *Norwegian Insurance Partner AS*. Synspunktene er at en slik løsning blir for dyr og ikke i arbeidstakers interesse, og at den svekker det kollektive elementet som dagens tjenestepensjonsordninger bygger på. *LO* støtter heller ikke forslaget, men begrunner dette med at det er viktig å få samlet pensjonskapitalbevis så snart som mulig, og at departementet heller kan vurdere valg av egen leverandør når slik samling er gjennomført.

Fra arbeidstakersiden støtter *Akademikerne* adgangen til å velge leverandør for aktiv opptjening, men mener at det ikke bør åpnes for en slik ordning før det er avklart at dette kan gjennomføres på en effektiv måte og uten at det påfører arbeidstaker økte administrasjonskostnader.

LO viser til at det fra leverandørens side er fremhevet at flytting av aktiv opptjening er systemmessig krevende, og at det vil ta tid og med-

føre ekstra kostnader å opprette systemer for dette. LO mener derfor at adgangen til å velge selvvalgt leverandør inntil videre bør gjelde tidligere opptjening. LO mener det er vesentlig at tidligere opptjent kapital kan flyttes til og samles i egen pensjonskonto hos nåværende arbeidsgiver så raskt som mulig, og at flytteadgang for aktiv opptjening kan vurderes når dette er gjennomført.

YS mener at selvvalgt leverandør for aktiv opptjening vil åpne markedet for nye konkurrenter og gi bedre konkurranse i markedet for pensjonsforvaltning. For YS er det også viktig at full flytterett for aktiv opptjening åpner for at fagforeningene kan tilby innkjøpsfellesskap for forvaltning av pensjon, noe som kan styrke fagforeningsmedlemmenes tilknytning.

Fra leverandørsiden uttaler *Finans Norge* at kompleksiteten knyttet til individuell flytterett på aktiv del gjør det lite sannsynlig at en vil oppnå lavere priser. Det vises til at med den foreslåtte kostnadsdelingen vil eget valg av leverandør kreve en kontinuerlig informasjons- og pengeflyt mellom arbeidsgivers og arbeidstakers pensjonsleverandør. Dette vil kreve en utvikling av ny infrastruktur. Slike systemer vil være kostnadskrevende å etablere og krever også mer administrasjon for hver enkelt arbeidstaker som benytter seg av denne valgetten. *Finans Norge* mener det er lite sannsynlig at man vil få lavere priser med et så komplekst pensjonssystem.

Verdipapirfondenes forening støtter adgang til å velge egen pensjonsleverandør for aktiv opptjening. Det vises til at et slikt system ikke behøver være mer komplisert enn en løsning der aktiv opptjening plasseres hos arbeidsgivers leverandør. En behøver ikke være avhengig av arbeidsgivers pensjonsleverandør for å få beregning av riktig innskudd og påløpte forvaltningskostnader. Man kan i stedet basere seg på opplysninger som er registrert i arbeidsgivers lønssystem, slik at arbeidsgiver betaler direkte til arbeidstakers pensjonsleverandør. Beregning av innskudd bør kunne gjøres enkelt og presist. Beregning av forvaltningskostnader bør kunne estimeres med rimelig god presisjon, og eventuell differanse kan avstemmes og gjøres opp periodisk.

VPS mener at arbeidstaker bør kunne velge egen pensjonsleverandør for aktiv opptjening. Konkurranse og valgfrihet vil stimulere til effektive løsninger, noe som vil bygge opp under målsetningen om mer pensjon for pengene. Det foreslås at arbeidstaker skal få dekket forvaltningskostnadene med et sjablonmessig beløp som fastsettes i forskrift. Mye av kompleksiteten og behovet for å lage systemer for informasjonsflyt

og administrasjon mellom aktørene, vil da bortfalle.

Av øvrige høringsinstanser støtter *Aktuarforeningen* adgangen til å velge egen leverandør for aktiv opptjening. Foreningen mener det bør utredes alternative løsninger for kostnadsbelastningen som sikrer at den ansatte får dekket kostnader tilsvarende som om ordningen var hos arbeidsgivers pensjonsleverandør, men uten at pensjonsleverandørene skal utveksle store mengder av informasjon om pensjonskapitalens størrelse hos andre pensjonsleverandører. F.eks. kan det betales inn høyere innskudd for de ansatte, slik at de ikke kommer dårligere ut enn ved dagens regler.

Forbrukerrådet viser til at selv om adgang til å velge egen leverandør blir for komplekst, og dermed kostnadsdrivende, bør dette ikke løses ved å begrense adgangen til å velge egen leverandør. Forbrukerrådet foreslår heller at man fjerner kompleksiteten. Det foreslås at arbeidstaker kan overta kostnadene mot at arbeidsgiver kompenserer dette. Dette kan f.eks. gjøres ved å redusere innslagspunktet for opptjening fra 1G til 0,8 G, eller ved at minimumsinnbetalingen økes fra 2 prosent av lønn til et nivå på mellom 2,5 til 3 prosent av lønn. Dette foreslås generelt for ordningen, ikke bare for de arbeidstakere som velger egen leverandør.

4.4 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering vil en adgang for arbeidstaker til å velge egen pensjonsleverandør til å forvalte tidligere opptjent pensjonskapital og nåværende opptjening kunne virke positivt på konkurransen i markedet. En slik adgang er også etterspurt av mange høringsinstanser, herunder flere fra arbeidstakersiden. Samtidig er departementet enig med *Finans Norge* i at forslaget i høringsnotatet om beregning av arbeidsgivers kostnadsansvar for forvaltningskostnader ved selvvalgt leverandør, sannsynligvis vil bli komplisert og dermed kostnadskrevende å gjennomføre. Dette vil kunne motvirke formålet med forslaget om egen pensjonskonto, som er at arbeidstaker skal oppnå mer pensjon for hver sparte krone. Departementet mener på denne bakgrunn det bør vurderes om det er alternative måter å foreta kostnadsdekning på. Flere høringsinstanser foreslår mer sjablonmessige regler. En mulighet som nevnes er at arbeidstaker betaler alle kostnader selv dersom han velger en annen pensjonsleverandør enn arbeidsgivers pensjonsleverandør, og i stedet

får dette kompensert gjennom en sjablonmessig betaling fra arbeidsgivers side.

Departementet viser til at en mer sjablonmessig kostnadsdekning ikke vil kunne gi nøyaktig likt resultat som om arbeidstaker var i arbeidsgivers kollektive ordning, men så lenge selvvalgt leverandør er en frivillig ordning som det er opp til arbeidstaker å benytte seg av, vil det etter departementets syn heller ikke være nødvendig å stille krav om full likebehandling av kostnadene.

Det vil etter departementets vurdering være nødvendig å arbeide videre med de forslag til alternative løsninger for kostnadsdekning som er kommet frem i høringen. Dette bør imidlertid ikke forsinke selve lovforslaget om adgang til å velge egen leverandør for aktiv opptjening. Departementet foreslår derfor at det i loven fastsettes at arbeidstaker skal dekke kostnader til forvaltning og administrasjon dersom han velger selvvalgt leverandør, men at det gis nærmere regler i forskrift om en standardisert kompensasjon fra arbeidsgiver til arbeidstaker for kostnader til forvaltning av den pensjonskapital arbeidstaker har opptjent i arbeidsforholdet.

Det vises til lovforslaget § 3-7 første ledd om at arbeidstaker skal ha adgang til å velge egen leverandør til å forvalte sin tidligere opptjente pensjonskapital og nåværende opptjening. Det vises videre til tredje ledd om kostnadsansvar for arbeidstaker og en forskriftshjemmel om kompensasjon fra arbeidsgiver til arbeidstaker for forvaltningskostnader for aktiv opptjening. Departementet vil utarbeide et utkast til forskrift som sendes på høring før den fastsettes. Det legges opp til at reglene om adgang til å velge egen leverandør til å forvalte tidligere opptjent pensjonskapital og nåværende opptjening, skal tre i kraft samtidig med lovforslaget for øvrig. Departementet har ikke foreslått en bestemt ikrafttredelsesdato i proposisjonen her, men foreslår at loven skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer, se lovforslaget del III. Departementet vil be om synspunkter på ikrafttredelsestidspunkt i forbindelse med høringen av utkast til forskrifter til loven.

Departementet foreslår en hjemmel i § 3-7 fjerde ledd til å gi utfyllende forskrifter om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen.

5 Krav til informasjon til arbeidstaker før samlingen av pensjonskapital

5.1 Gjeldende rett

Etter innskuddspensjonsloven § 2-7 skal arbeidsgiver informere arbeidstakerne om regelverket for pensjonsordningen. Det skal legges vekt på å gi arbeidstakerne et godt bilde av medlemmenes rettigheter, pensjonsinnskuddene og hvilken pensjon disse kan forventes å gi. Utfyllende regler om informasjonsplikt til arbeidstakerne er gitt i del 1 i forskrift til innskuddspensjonsloven og i forskrift om innskuddspensjonsordninger som skal oppfylle minstekravene i OTP-loven, jf. § 8 Kontoføring og informasjon. Arbeidsgiver skal etter disse reglene bl.a. gi informasjon om risiko og risikovirkninger knyttet til det investeringsvalg som er gjort for pensjonsordningen. Det er også fastsatt at pensjonsleverandøren plikter å gi arbeidsgiver tilstrekkelig grunnlagsmateriell slik at arbeidsgiver er i stand til å oppfylle sin informasjonsplikt overfor arbeidstakerne. Arbeidsgiver har ingen rådgivningsplikter knyttet til f.eks. arbeidstakernes investeringsvalg.

5.2 Høringsforslaget

Når det gjelder hvilken informasjon arbeidstaker vil få før sammenslåing, er det i høringsnotatet lagt opp til at arbeidsgivers pensjonsleverandør skal gi arbeidstaker informasjon om hva slik overføring vil innebære for medlemmet, herunder om kostnader som skal dekkes av medlemmet. Arbeidsgivers pensjonsleverandør skal etter forslaget også gi arbeidstaker informasjon om adgangen til å velge selvvalgt leverandør.

Det foreslås i høringsnotatet at pensjonsleverandøren skal gi råd om sammensetningen av investeringsporteføljen, bl.a. tilpasset gjenstående tid til uttak av alderspensjon og størrelsen av midlene. Når medlemmet har nådd en alder med få år igjen til uttak av pensjon, skal pensjonsleverandøren gi råd om risikoreducerende tiltak.

Dersom arbeidstaker velger å forvalte egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør, foreslås at denne leverandøren, før avtale inngås, skal opp-

lyse om samtlige kostnader knyttet til avtalen og om binding av pensjonskapitalen i avtaleperioden. Selvvalgt leverandør skal på samme måte som arbeidsgivers pensjonsleverandør gi råd om sammensetningen av investeringsporteføljen, risikoreducerende tiltak mv.

5.3 Høringsinstansenes merknader

Mange høringsinstanser har innspill til kravene til informasjon og rådgivning til arbeidstaker i forbindelse med samling av pensjonskapitalbevis i arbeidsgivers pensjonsordning eller hos selvvalgt leverandør. Flere høringsinstanser foreslår at kravene til informasjon og rådgivning forsterkes, og at informasjonsansvar i noe større grad fordeles mellom arbeidsgiver og pensjonsleverandør. Flere høringsinstanser tar opp spørsmålet om hvilken informasjon som kan utveksles mellom pensjonsleverandørene.

Akademikerne mener at informasjonen til arbeidstaker minst må omfatte hvilke rettigheter som eventuelt vil bli overført, individuelle konsekvenser når det gjelder muligheter for investeringsvalg hos arbeidsgiver og forvaltningskostnader ved ulike valg. Akademikerne antar at det må lages regler for informasjonsutveksling mellom leverandører i forbindelse med informasjon om og flytting av rettigheter. Det er for Akademikerne et åpent spørsmål om informasjon om avtalene mellom innehaver av pensjonskapitalbevis og dennes leverandør kan utveksles fritt uten aktivt samtykke fra den enkelte innehaver.

Finans Norge ber om at det gis en hjemmel for arbeidsgivers pensjonsleverandør til å innhente informasjon om at arbeidstaker har pensjonskapitalbevis hos en annen leverandør, og en tilsvarende hjemmel for leverandøren av pensjonskapitalbeviset for å utlevere slik informasjon. Finans Norge og *Aktuarforeningen* legger til grunn at denne informasjonen bare kan omfatte hvem som har pensjonskapitalbevis, størrelsen på disse og hvilken leverandør som forvalter bevisene, men at informasjonen ikke kan omfatte f.eks. hvilke kost-

nader arbeidstaker betaler eller hvilken investeringsprofil arbeidstaker har hos leverandøren som forvalter bevisene.

Når det gjelder fordelingen av informasjonsansvar mellom arbeidsgiver og pensjonsleverandør, mener *Finans Norge* at arbeidsgiver fortsatt bør ha ansvaret for å informere arbeidstaker, selv om arbeidsgivers ordning utvides til å omfatte arbeidstakernes tidligere pensjonskapital. Dette begrunnes i at arbeidsgiver har bedre mulighet til å nå ut til hver enkelt ansatt enn det pensjonsleverandøren har. Arbeidsgivers pensjonsleverandør vil som i dag ha ansvaret for å fremskaffe informasjonen til arbeidsgiver. Også *Finanstilsynet* har bedt om at det ses nærmere på fordelingen av informasjonsansvaret mellom arbeidsgiver og arbeidsgivers pensjonsleverandør. *YS* har påpekt at det bør være arbeidsgiver som informerer arbeidstaker om adgangen til å velge egen pensjonskonto hos en selvvalgt leverandør, ettersom det for arbeidsgivers pensjonsleverandør kan være i strid med egne interesser å opplyse om dette.

Forbrukerrådet påpeker behovet for tydelig informasjon om kostnader, og foreslår at det bør være plikt til å informere arbeidstakerne om at prisen på pensjonsprodukter kan sammenlignes på Finansportalen.

Finanstilsynet viser bl.a. til at det bør klargjøres at plikten til å gi informasjon og rådgivning skal gjelde hele perioden pensjonsinnretningen forvalter midlene.

Pensjonskasseforeningen og *Finans Norge* viser til at den informasjon som skal gis ved overføring av pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto bør være mest mulig standardisert og ensartet.

5.4 Departementets vurdering

Departementet er enig i merknadene fra høringsinstansene om at arbeidsgiver vil kunne ha bedre mulighet til å nå ut med informasjon til hver enkelt arbeidstaker enn arbeidsgivers pensjonsleverandør har. Departementet foreslår derfor at arbeidsgiver skal ha ansvar for å informere arbeidstaker om samling av pensjonsmidlene på egen pensjonskonto. Arbeidsgivers pensjonsleverandør vil ha ansvar for å fremskaffe informasjon slik at arbeidsgiver kan oppfylle sin informasjonsplikt overfor arbeidstakerne, jf. § 1-1 i forskrift til innskuddspensjonsloven. Det vises til lovforslaget § 2-7 annet ledd, der de nærmere informasjonskravene fremgår.

Departementet foreslår utvidede informasjonskrav i forhold til forslagene i høringsnotatet. Dette er i tråd med merknadene i høringen, og skal bidra til at arbeidstaker kan ta et informert valg i spørsmålet om overføring av pensjonskapitalbevis til forvaltning i arbeidsgivers pensjonsordning. I lovforslaget § 2-7 tredje ledd bokstav a foreslås at arbeidstaker skal informeres om at slik overføring vil bli gjennomført med mindre arbeidstaker reserverer seg mot dette. Det vises til omtale i punkt 6.4.

Departementet foreslår at arbeidstaker skal få informasjon om hvilke konkrete pensjonskapitalbevis som vil bli overført, størrelsen på midlene og den institusjon pensjonskapitalbevisene forvaltes i. Det vises til lovforslaget § 2-7 tredje ledd bokstav b. Samtidig foreslås det, i tråd med merknad fra *Finans Norge*, en uttrykkelig hjemmel for at arbeidsgivers pensjonsleverandør kan innhente informasjon om at arbeidstaker har pensjonskapitalbevis hos en annen leverandør, og en tilsvarende hjemmel for leverandøren av pensjonskapitalbeviset for å utlevere slik informasjon. Det vises til lovforslaget § 3-6 tredje ledd.

Det foreslås videre at arbeidstaker skal få informasjon om virkningene av at tidligere opptjent pensjonskapital overføres til arbeidsgivers pensjonsordning. Herunder må det opplyses om hvilke kostnader overføringen vil medføre for arbeidstaker, jf. at arbeidstaker etter forslaget skal betale kostnadene til forvaltning av den del av midlene som knytter seg til tidligere opptjent pensjonskapital. Arbeidstaker skal også få informasjon om handlingsrommet for investeringsvalg i arbeidsgivers pensjonsordning for den del av midlene som knytter seg til tidligere opptjent pensjonskapital. Det vises til lovforslaget § 2-7 tredje ledd bokstav c.

For at arbeidstaker skal kunne ta stilling til om det vil lønne seg å overføre sine pensjonskapitalbevis til arbeidsgivers pensjonsordning, eller om han bør beholde sine pensjonskapitalbevis der de forvaltes pr i dag, må arbeidstaker kunne sammenligne kostnader, investeringsvalg mv. i arbeidsgivers pensjonsordning med de kostnader, investeringsvalg mv. arbeidstaker pr i dag har for sine pensjonskapitalbevis. Som også flere høringsinstanser har påpekt, vil det etter departementets vurdering være å gripe for langt inn i kundeforholdet mellom arbeidstaker og leverandør av pensjonskapitalbeviset om arbeidsgivers pensjonsleverandør skal kunne innhente informasjon om kostnader, investeringsvalg mv. hos leverandøren av pensjonskapitalbeviset. Slike opplysninger er i utgangspunktet taushetsbelagte. Selv om

dette ville bidratt til at arbeidstaker på en enkel måte kunne gis informasjon om konsekvensene av å samle midlene, er det etter departementets vurdering ikke tilrådelig å åpne for slik utlevering av opplysninger. Departementet foreslår i stedet at arbeidsgivers pensjonsleverandør skal ha plikt til å be leverandøren av arbeidstakers pensjonskapitalbevis om å gjøre informasjon om kostnader, investeringsvalg mv. for pensjonskapitalbeviset tilgjengelig for arbeidstaker. Selv om det kan virke kompliserende at arbeidstaker skal få informasjon fra ulike kilder, mener departementet at arbeidstaker med dette vil få et tilstrekkelig grunnlag for å kunne sammenligne sine eksisterende kostnader og vilkår med tilsvarende kostnader og vilkår i arbeidsgivers pensjonsordning. Det vises til lovforslaget § 3-6 tredje ledd jf. § 2-7 tredje ledd bokstav d.

Det foreslås at arbeidsgiver skal informere arbeidstaker om adgangen til å inngå avtale med en selvvalgt institusjon, jf. lovforslaget § 2-7 tredje ledd bokstav e. Arbeidsgiver skal også informere om at arbeidstaker som har overført sin tidligere opptjente pensjonskapital til arbeidsgivers pensjonsordning, når som helst kan velge å flytte disse midlene ut av ordningen igjen. Det vises til lovforslaget § 2-7 tredje ledd bokstav f.

I tråd med merknad fra YS foreslår departementet at også pensjonsleverandører som forvalter pensjonskapitalbevis skal pålegges å gi kundene informasjon om mulighetene for samling av pensjonskapitalbevis. Dette vil kunne nå ut til kunder som ikke er i et arbeidsforhold hvor arbeidsgiver har innskuddspensjonsordning. Det vises til lovforslaget § 6-4 første ledd.

Når arbeidstaker meldes inn i arbeidsgivers pensjonsordning, og denne forvaltes med individuelt investeringsvalg, meldes han også inn i den investeringsvalgporteføljen arbeidsgiver har valgt. Innenfor det handlingsrommet arbeidsgiver har valgt kan arbeidstaker deretter selv velge investeringsprofil. Departementet foreslår i § 2-7

annet ledd en bestemmelse om at arbeidsgiver for arbeidstaker tas opp i pensjonsordningen og gjennom medlemstiden skal gi arbeidstaker informasjon om investeringsvalgporteføljen arbeidsgiver har valgt, og som arbeidstaker omfattes av dersom han ikke foretar noe annet valg. Det skal herunder informeres om risiko, forventet avkastning og kostnader. Departementet foreslår at arbeidsgiver i tillegg skal gi arbeidstakerne informasjon om muligheten til selv å velge investeringsprofil. Slik informasjon skal etter forslaget gis før opptak i pensjonsordningen og gjennom medlemstiden, og skal være tilstrekkelig til at arbeidstakerne kan foreta velfunderte investeringsvalg. Det skal bl.a. gis informasjon om betydningen av gjenstående tid til uttak av alderspensjon. Det skal også gis informasjon om risikoreducerende tiltak når arbeidstaker har få år igjen til uttak av pensjon. Det foreslås videre at pensjonsleverandøren på anmodning fra arbeidstaker skal gi råd om sammensetning av investeringsporteføljen.

Når arbeidstaker velger forvaltning hos selvvalgt leverandør, vil det ikke være slik at arbeidstaker meldes inn i en på forhånd valgt investeringsportefølje, slik det vil være når arbeidstakers midler forvaltes i arbeidsgivers pensjonsordning. Avtale om forvaltning av midlene vil måtte inngås mellom arbeidstaker og den selvvalgte pensjonsleverandøren. De foreslåtte reglene om informasjon og rådgivning vedrørende sammensetning av investeringsvalgporteføljen er derfor også forskjellige for disse to situasjonene. Etter forslaget skal pensjonsleverandøren bl.a. kartlegge medlemmets behov for og ønske om risiko, og gi råd om sammensetning av investeringsporteføljen tilpasset bl.a. gjenstående tid til uttak av pensjon. Når kunden har få år igjen til uttak av pensjon, skal pensjonsleverandøren gi råd om risikoreducerende tiltak. Forslaget til lovbestemmelse er i tråd med høringsforslaget. Det vises til lovforslaget § 3-7 annet ledd.

6 Krav til samtykke fra arbeidstaker før samlingen av pensjonskapital

6.1 Gjeldende rett

Etter gjeldende rett kan arbeidstaker flytte sine pensjonskapitalbevis til annen pensjonsleverandør, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 6-13. Arbeidstaker kan også kreve at pensjonskapitalbevis som forvaltes i samme institusjon skal slås sammen, jf. innskuddspensjonsloven § 6-4. Ettersom arbeidstaker selv må ta initiativ til slik flytting eller sammen slåing, oppstår ikke spørsmålet om samtykke fra arbeidstaker til slike disposisjoner.

6.2 Høringsforslaget

I høringsnotatet foreslås at pensjonskapitalbevis fra tidligere innskuddspensjonsordning og fra individuell sparing skal overføres til arbeidstakers konto i arbeidsgivers pensjonsordning, med mindre arbeidstaker ikke samtykker i dette. Dette omtales også som passivt eller negativt samtykke.

Bakgrunnen for forslaget er at sammenslåing i de aller fleste tilfeller vil være det mest lønnsomme valget for arbeidstaker, og at dette derfor burde være hovedregelen. Det ble i høringsnotatet foreslått at arbeidstaker skal gis tilstrekkelig informasjon om hva slik sammenslåing innebærer, hvilke kostnader som vil påløpe for arbeidstaker mv. Det ble også foreslått at pensjonsleverandøren skal informere arbeidstaker om retten til å inngå avtale med selvvalgt leverandør.

Det ble i høringsnotatet vist til at i enkelte tilfeller kan sammenslåing medføre høyere kostnader for arbeidstaker, f.eks. dersom arbeidstaker har sine tidligere oppsparte midler i et billig indeksfond, mens arbeidsgiver har en dyrere forvaltningsløsning. Det ble derfor foreslått at arbeidstaker skal kunne reservere seg mot at midlene samles på konto hos arbeidsgiver. Arbeidstaker skal også når som helst kunne flytte pensjonskapitalen til en annen leverandør. Flyttingen kan gjelde både aktiv opptjening og tidligere opptjent kapital, eller den kan begrenses til å gjelde tidligere opptjent kapital.

6.3 Høringsinstansenes merknader

Et flertall av høringsinstansene støtter forslaget om passivt samtykke. Dette gjelder *Finansforbundet*, *LO*, *NITO* og *YS* fra arbeidstakersiden og *NHO* fra arbeidsgiversiden. Fra leverandørsiden støttes forslaget av *Finans Norge* (med unntak av *KLP*), *Pensjonskasseforeningen*, *Verdipapirfondenes forening* og *VPS*. Av øvrige høringsinstanser støtter *Forbrukerrådet*, *Pensjonistforbundet* og enkeltskapet *Norwegian Insurance Partner AS* forslaget.

Høringsinstanser som mener det bør stilles krav om aktivt samtykke er *Akademikerne*, *Aktuar-konsulenters forum*, *Den norske aktuarforening*, *KLP* og enkeltskapene *Nordnet Bank NUF* og *Sbanken ASA*.

Flere høringsinstanser påpeker at spørsmålet om aktivt eller passivt samtykke må ses i sammenheng med krav til informasjon til arbeidstaker, rett til å velge egen leverandør og rett til å flytte midlene senere.

Fra arbeidstakersiden uttaler Akademikerne at det bør kreves aktivt samtykke. Dette har både en juridisk og kostnadmessig side. Tidligere opptjente rettigheter er juridisk sett individuelle rettigheter. Når det gjelder kostnader er det mulig å få billig forvaltning som privatperson bl.a. gjennom investeringsvalg i et effektivt forvaltet fond. For noen vil egen pensjonskonto hos arbeidsgiver derfor både kunne være begrensende og innebære økte kostnader. Akademikerne viser til at det er avgjørende at departementet, i sammenheng med passivt samtykke til sammenslåing, legger opp til reservasjonsrett og at sammenslåing kan angres på ethvert tidspunkt i form av at tidligere opptjening kan flyttes til en annen leverandør.

NITO støtter passivt samtykke. Det vises til at samling av pensjonskapitalen i de aller fleste tilfeller vil være i arbeidstakers interesse, og således bør være utgangspunktet. Forutsetningen er likevel at pensjonsleverandørene i praksis finner informasjonsrutiner som gir arbeidstakerne god informasjon til riktig tid.

YS mener at en automatisk samling av pensjonsmidler både er hensiktsmessig og ønskelig

for det store flertall av personer. Samtidig er negativ aksept et kraftig virkemiddel. YS mener dette virkemiddelet som utgangspunkt er nødvendig og forsvarlig, gitt at det medfølger en angrefrist og tilstrekkelig informasjonsplikt. YS mener likevel det bør tilstrebes at den enkelte i størst mulig grad forelegges et valg. Det bør som utgangspunkt pålegges den enkelte å velge plassering av pensjonskontoen, enten hos arbeidsgivers leverandør eller hos selvvalgt leverandør. Bare dersom den enkelte ikke tar et valg innen en nærmere angitt frist, bør det være en «negativ aksept».

Fra leverandørsiden uttaler *Finans Norge* at få benytter seg av adgangen til å samle sine pensjonsrettigheter, og at passivt samtykke derfor vil være et effektivt virkemiddel for å oppnå samling av pensjonsmidler. For de fleste vil flytting til arbeidsgivers innskuddspensjonsordning innebære fordeler ved at man sparer eventuelle administrasjonskostnader for tidligere opptjening og fordi man kan oppnå lavere priser på forvaltning. *Finans Norge* anser derfor at passivt samtykke i denne sammenheng har et saklig formål og fremstår som balansert.

Finans Norge har kommentert at noen pensjonskapitalbevis har avkastningsgaranti i utbetalingsperioden. *Finans Norge* viser til at overføring av slike midler til arbeidsgivers innskuddspensjonsordning vil medføre tap av garantien. Slik overføring bør derfor ikke skje automatisk, men kun etter aktivt samtykke fra arbeidstaker. *Finans Norge* mener at kun kontrakter med vesentlige garantier, som rentegaranti, skal være unntatt fra automatisk overføring. Ubetydelige garantier bør derimot ikke være til hinder for automatisk overføring. *Finans Norge* viser til at pensjonsrettigheter med garanti allerede i dag kan identifiseres i Norsk Pensjon, slik at disse ikke vil bli overført etter passivt samtykke.

KLP viser til at forslaget bryter med det alminnelige utgangspunkt i norsk avtalerett om at avtaleslutning krever aktive handlinger fra begge parter. *KLP* viser videre til at basert på tallmaterialet som lå til grunn for rapporten om egen pensjonskonto, vil et ikke ubetydelig antall arbeidstakere få høyere forvaltningskostnader dersom de flytter sitt pensjonskapitalbevis til arbeidsgivers pensjonsordning. Informasjonspliktene som foreslås i forbindelse med samling av midler er ikke tilstrekkelige til å forhindre at overføring skjer også i slike tilfeller, selv om overføring da ikke vil være i arbeidstakers interesse.

Av øvrige høringsinstanser mener *Aktuarforeningen* det er uheldig å innføre flytting av pen-

sjonskapitalbevis med negativt samtykke dersom den enkelte ikke får tilstrekkelig og konkret informasjon om hva flyttingen vil innebære. Den enkelte trenger informasjon om endringer i kostnader og investeringer både fra ny leverandør og fra eksisterende leverandør. Arbeidsgivers leverandør kan opplyse om kostnader i sin ordning, men kan ikke pålegges å informere om slike forhold hos den pensjonsleverandøren som har pensjonskapitalbeviset. Det kommer ikke frem hvordan den enkelte skal kunne sammenligne eventuell ny pensjonsleverandør med eksisterende pensjonsleverandør. En mulig løsning kan være at det utarbeides opplysninger som skal være tilgjengelig på nettsiden til Norsk Pensjon til enhver tid.

Aktuarforeningen påpeker videre at det er en rekke andre rettslige forhold som blir endret ved sammenslåing av pensjonskapitalbevis (og individuell pensjonsavtale). Dette gjelder investeringsprofil, kostnader, mulighet til å kunne ta ut pensjon fra og til ulike tidspunkter, muligheten til å få utbetalt pensjon raskere ved små pensjonsbeløp mv. I tillegg vises til at enkelte pensjonskapitalbevis i dag er med avkastningsgaranti.

Gabler AS har ingen sterke innvendinger mot negativt samtykke, men viser til at en løsning med negativt samtykke forutsetter strengere krav til informasjon enn om den enkelte selv tok initiativ til flyttingen. En alternativ løsning der arbeidsgivers leverandør skal ta initiativ til at midlene samles i den aktive innskuddsordningen, men der man krever arbeidstakers aksept for gjennomføring, vil fremdeles kreve betydelig mindre aktivitet fra den enkelte enn hva som er tilfelle ved samling av pensjonskapitalbevis i dag.

Nordnet Bank NUF og *Sbanken ASA* viser bl.a. til at negativ aksept vil være en konkurranseulempe for nye aktører.

Akademikerne, *Aktuarforeningen*, *Finans Norge*, *Nordnet Bank NUF*, *Pensjonskasseforeningen* og *YS* foreslår at en arbeidstaker som har reservert seg mot samling av pensjonsmidlene eller har valgt forvaltning hos egen leverandør, bør kunne ha dette som standardvalg også ved opptak i innskuddspensjonsordninger hos fremtidige arbeidsgivere.

6.4 Departementets vurdering

Departementet viser til at et krav om passivt samtykke for samling av pensjonskapitalbevis vil være et effektivt virkemiddel for å få gjennomført en samling av pensjonskapitalbevis som i all hovedsak vil være til fordel for arbeidstakerne. Dette må

avveies mot det forhold at overføring av pensjonsmidler på grunnlag av passivt samtykke gir en risiko for uheldige utslag, f.eks. ved at midler på grunn av passivitet fra arbeidstakers side overføres fra et billig indeksfond til en dyrere forvaltningsløsning hos arbeidsgiver. For å forebygge slike uheldige utslag er det viktig at arbeidstaker på en enkel måte kan gjøre seg kjent med hvilke konsekvenser en samling av midlene vil få sammenlignet med å beholde pensjonskapitalbevisene der de er i dag.

Formålet med reglene om informasjon til arbeidstaker er å gi arbeidstaker et så godt grunnlag som mulig for å vurdere om samling av pensjonskapitalbevis vil være fordelaktig for ham eller henne. Som nevnt under punkt 5.4 er det likevel ikke all relevant informasjon arbeidsgiver kan forelegge for arbeidstaker. Dette gjelder informasjon om hvilke kostnader og investeringsvalg arbeidstaker har for sine pensjonskapitalbevis pr i dag. Som vist til under punkt 5.4 foreslår departementet at arbeidsgivers pensjonsleverandør skal ha plikt til å be leverandøren av arbeidstakers pensjonskapitalbevis om at denne leverandøren gjør informasjon om kostnader, investeringsvalg mv. for pensjonskapitalbeviset tilgjengelig for arbeidstaker. Med dette vil informasjon om eksisterende kostnader mv. tilrettelegges for arbeidstaker slik at han har mulighet til å sammenligne sine eksisterende kostnader med de kostnader arbeidstaker må betale i arbeidsgivers ordning.

Etter departementets syn vil disse reglene gi arbeidstaker et tilstrekkelig grunnlag for å kunne sammenligne kostnader og investeringsvalg ved de ulike alternativene, for på den måten å kunne ta et informert valg vedrørende samling av midlene. Arbeidstaker vil også ha mulighet til å flytte midlene knyttet til tidligere opptjent pensjonskapital ut av arbeidsgivers ordning dersom han angrer på sammenslåingen. Selv om overføring av pensjonsmidler på grunnlag av passivt samtykke gir en risiko for uheldige utslag, bør dette etter departementets syn ikke stenge for en løsning som vil

gi billigere og mer oversiktlig pensjonssparing for de aller fleste arbeidstakerne. Departementet foreslår derfor at midler skal samles på egen pensjonskonto gjennom passivt samtykke, dvs. at arbeidstaker må reservere seg dersom han ikke ønsker overføring av midlene. Det vises til lovforslaget § 3-6 første ledd.

Departementet anser at arbeidstaker bør gis en frist på tre måneder for å ta stilling til spørsmålet om overføring av midlene til egen pensjonskonto. Dersom arbeidstaker ikke har reservert seg, evt. valgt forvaltning hos selvvalgt leverandør, innen denne fristen, skal midlene overføres til arbeidsgivers pensjonsordning. Overføring skal da gjennomføres innen flyttefristen for pensjonskapitalbevis og individuelle avtaler, som er én måned. Det vises til lovforslaget § 3-6 første ledd.

Departementet er enig med de høringsinstansene som påpeker at arbeidstakere som har tatt et aktivt valg om forvaltning av sin pensjonskapital, enten ved å reservere seg mot overføring av pensjonsmidlene eller ved valg av egen pensjonsleverandør, bør kunne ha dette som standardvalg også hos fremtidige arbeidsgivere som har innskuddspensjonsordninger. Ettersom dette bl.a. forutsetter at det utvikles systemer for registrering av arbeidstakernes reservasjoner og valg av egen leverandør, antar departementet at det er hensiktsmessig at nærmere regler om dette gis i forskrift. Det vises til forslag til forskriftshjemmel i lovforslaget § 3-6 første ledd.

Departementet viser til Finans Norges merknad om at noen pensjonskapitalbevis har avkastningsgaranti i utbetalingsperioden, og at overføring til arbeidsgivers innskuddspensjonsordning vil medføre tap av garantien. Departementet er enig i at pensjonskapitalbevis som har en reell garanti ikke bør overføres ved passivt samtykke. Departementet antar at nærmere bestemmelser om dette evt. bør fastsettes i forskrift. Det vises til forslag til forskriftshjemmel i lovforslaget § 3-6 sjette ledd.

7 Innføring av digitalt førstevalg

7.1 Gjeldende rett

I innskuddspensjonsloven er det i dag krav om skriftlig kommunikasjon med kunden, jf. lovens § 2-7. Dette kravet er ikke til hinder for bruk av elektronisk kommunikasjon, men opplysninger som har betydning for arbeidstakers pensjonsrettigheter kan bare gis ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom arbeidstaker uttrykkelig har samtykket til dette. Dette betyr at samtykker, fullmakter mv. må innhentes pr. brev.

7.2 Høringsforslaget

Det er ikke foreslått endringer i denne regelen i høringsnotatet.

7.3 Høringsinstansenes merknader

Finans Norge og *Pensjonskasseforeningen* viser til at reglene om kommunikasjon i innskuddspensjonsloven § 2-7 i dag fremstår som lite kunde- og leverandørvennlige. Disse høringsinstansene foreslår at det bør åpnes for digitalt førstevalg, slik det nå er foreslått både i finansavtaleloven og forsikringsavtaleloven. Informasjon vil da kunne skje på epost, eventuelt brev dersom kunden reserverer seg mot digital kommunikasjon.

7.4 Departementets vurdering

Departementet viser til at det med digitalt førstevalg menes at den som er forpliktet til å opplyse

om bestemte forhold, kan benytte elektronisk kommunikasjon så lenge mottakeren ikke har reservert seg mot dette. Departementet er enig i at digitalt førstevalg fremstår som mer hensiktsmessig enn dagens regel hvor utgangspunktet er krav til skriftlighet. Det vil kunne være en terskel for mange å skulle sende et brev med samtykke eller fullmakt til at opplysninger kan gis elektronisk. Dersom slikt samtykke ikke blir gitt vil det vanskeliggjøre videre kommunikasjon med arbeidsgiver og pensjonsleverandør. Departementet antar at de fleste arbeidstakere, arbeidsgivere og pensjonsleverandører vil se det som en fordel å kunne kommunisere elektronisk som et førstevalg.

For å bidra til at arbeidstaker skal kunne kommunisere på en mest mulig enkel måte i spørsmålet om samling av pensjonskapital på egen pensjonskonto mv., mener departementet at de beste grunner taler for at det foreslås en regel om digitalt førstevalg i innskuddspensjonsloven. Departementet legger til grunn at en slik regel vil være til fordel både for arbeidstakere, arbeidsgivere og leverandører, og at det derfor kan fremmes lovforslag om dette selv om det ikke var omfattet av høringsforslaget. Det vises til lovforslaget i § 2-7 femte ledd. Bestemmelsen er utformet etter mønster av forslaget til bestemmelse om digitalt førstevalg i forsikringsavtaleloven, som ble sendt på høring i mars i år sammen med forslag til endringer til gjennomføring av forsikringsdistributionsdirektivet (IDD). Departementet viser til at det også bør foretas en mer helhetlig gjennomgang av spørsmålet om digitalt førstevalg for alle pensjonslovene i privat sektor. Departementet vil komme tilbake til dette.

8 Oppheving av 12-månedersregelen

8.1 Gjeldende rett

Det følger av innskuddspensjonsloven § 6-1 annet ledd at medlemmet (arbeidstakeren) ved opphør av medlemskap beholder sin rett til den pensjonskapital som er opptjent ved fratredelsen, med mindre medlemskapet da har vart kortere enn 12 måneder. Dette betyr at arbeidstakere som har vært ansatt mindre enn 12 måneder, ikke har krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital. Pensjonskapitalen blir i så fall tilbakeført til innskuddsfondet i pensjonsordningen, jf. § 9-2 d. Midlene i dette fondet kan arbeidsgiver benytte bl.a. til å betale nye innskudd.

Lovbestemmelsen er ikke til hinder for at det fastsettes en lavere grense enn 12 måneder i pensjonsordningens regelverk, ev. at det ikke skal være en grense i det hele tatt.

8.2 Høringsforslaget

I høringsnotatet ble det foreslått å oppheve regelen i innskuddspensjonsloven om at arbeidstakere som har vært ansatt kortere enn 12 måneder, ikke har krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital. Det ble vist til at det var praktiske og kostnadmessige forhold som i sin tid begrunnet en grense på 12 måneder. Opptjent pensjon fra arbeidsforhold under 12 måneder ble ansett å utgjøre en for liten sum til å forsvare utstedelse av et pensjonskapitalbevis med tilhørende fremtidige kostnader til forvaltning og administrasjon. Den teknologiske utviklingen har svekket dette argumentet. Det ble også vist til at forslaget om at arbeidstakeren skal kunne slå sammen små pensjonskapitalbevis med øvrig innskuddspensjon, svekker argumentet om høye kostnader.

I høringsnotatet ble det vist til en merknad fra Næringslivets hovedorganisasjon om at ansatte fra andre land med korte og enkeltstående arbeidsforhold i Norge, etter forslaget vil få utstedt pensjonskapitalbevis for svært små beløp, uten at de har mulighet til å slå disse sammen med øvrige pensjonsmidler. Det ble i høringsnotatet vist til at vi antar det bør kartlegges nærmere

hvilket omfang dette må forventes å få, og tiltak vurderes i lys av dette.

8.3 Høringsinstansenes merknader

Alle høringsinstanser på arbeidstakersiden støtter forslaget om å oppheve 12-månedersregelen. Dette gjelder *Akademikerne*, *Finansforbundet*, *LO*, *NITO* og *YS*. I tillegg støttes forslaget av *Finans Norge* og *Verdipapirfondenes forening* på leverandørsiden. Øvrige høringsinstanser som støtter forslaget er *Aktuar konsulenters forum*, *Den norske aktuarforening*, *Norges Bank*, *Forsikringsmeglerne*, *Pensjonistforbundet* og *VPS*, samt enkeltelskapene *Norwegian Insurance Partner AS* og *Gabler AS*.

Høringsinstansene som støtter forslaget peker på flere grunner for at 12-månedersregelen bør oppheves. Det vises til at innskuddspensjon som arbeidstaker opptjener er en del av den samlede kompensasjonen arbeidstaker mottar, og at det er urimelig og kan oppfattes som konfiskering av midler at arbeidstaker ikke får med seg midlene ved korte arbeidsforhold. Det pekes også bl.a. på at en oppheving av regelen vil gi enklere administrasjon av ordningen.

Finans Norge viser til at det har vært reist spørsmål om hvorvidt fjerning av 12-månedersregelen vil ha som konsekvens at langt flere utenlandske arbeidstakere får utstedt pensjonskapitalbevis enn i dag. *Finans Norge* har ikke tall eller anslag for hvor stor økning i antall pensjonskapitalbevis bortfall av 12-månedersregelen vil få. Det er imidlertid en rekke utenlandske arbeidstakere som allerede har fått utstedt pensjonskapitalbevis hos *Finans Norges* medlemmer. Disse pensjonskapitalbevisene er etter *Finans Norges* kunnskap praktisk håndterbare. *Gabler AS* viser til at reglene for utstedelse av pensjonskapitalbevis må gjelde likt for alle medlemmer, men at en mulig løsning kan være at midlene tilbakeføres til arbeidsgiver dersom de innen en viss frist ikke blir overført til annen pensjonsordning.

Alle høringsinstanser på arbeidsgiversiden går mot forslaget. Dette gjelder *Arbeidsgiverforeningen Spekter*, *Coop Norge AS*, *Hovedorganisasjonen*

Virke, NHO og SAMFO. Det vises til at dette vil gi kostnadsøkning for bedriftene, og at kostnadsøkningen vil ramme spesielt hardt i arbeidsintensive bransjer hvor lønnskostnadene utgjør en høy andel av kostnadene, og hvor det allerede er sterkt press på marginer og lønnsomhet. Hotell- og restaurantnæringen nevnes som eksempel på dette.

8.4 Departementets vurdering

Departementet mener at oppheving av 12-månedersregelen vil bidra til bedre pensjonsopptjening gjennom jobbskifter. Det vil også bidra til et mer rettferdig pensjonssystem når arbeidstakere med korte ansettelsesforhold ikke lenger skal subsidiere pensjonsopptjeningen til arbeidstakere med lengre arbeidsforhold.

I høringsnotatet viste departementet til at forslaget om oppheving av 12-månedersregelen utfyller forslaget om egen pensjonskonto, som vil bidra til en mer kostnadseffektiv forvaltning også av mindre pensjonsbeløp.

Til spørsmålet om utenlandske arbeidstakere med korte arbeidsforhold i Norge, viser departe-

mentet til at reglene for utstedelse av pensjonskapitalbevis må gjelde likt for alle medlemmer i innskuddspensjonsordninger. Det vil være vanskelig f.eks. å stille betingelser om at midlene på et senere tidspunkt skal slås sammen med øvrige midler. Departementet viser til Finans Norges merknad om at de ikke har tall eller anslag for hvor stor økning i antall pensjonskapitalbevis et bortfall av 12-månedersregelen vil få, men at pensjonskapitalbevis for utenlandske arbeidstakere etter Finans Norges kunnskap er praktisk håndterbare. Departementet tar dette til etterretning. Departementet vil komme tilbake til problemstillingen dersom det skulle bli et økende problem med svært små pensjonskapitalbevis som blir «spist opp» av kostnader.

Departementet foreslår etter dette at 12-månedersregelen oppheves. Dette vil innebære at medlem av en innskuddspensjonsordning har rett til å få med seg den pensjonskapital han har opptjent ved fratredelsen, uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Det vises til lovforslaget § 6-1 annet ledd. Det vises også til § 2-12 tredje ledd, § 6-2 første ledd og § 9-2.

9 Endring i finansforetaksloven

9.1 Bakgrunnen for lovforslaget

Europarlements- og rådsdirektiv 2001/24/EF om sanering og avvikling av kredittinstitusjoner, (winding-up direktivet), ble vedtatt i EU 4. april 2001. Direktivet ble del av EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 167/2002 6. desember 2002.

Direktivet regulerer reorganisering og avvikling av kredittinstitusjoner, og har bl.a. som formål å sikre at myndighetene i kredittinstitusjonens hjemland skal ha enekompetanse til å bestemme hvilke tiltak som skal iverksettes overfor kredittinstitusjonene, og hvordan avvikling skal skje. Direktivet oppstiller særskilte regler i visse tilfeller for å avgjøre hvilket lands rett som kommer til anvendelse.

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) uttalte i brev 25. mai 2016 at enkelte av direktivets bestemmelser ikke anses korrekt gjennomført i norsk rett. Finansdepartementet uttalte i brev 24. august 2016 til ESA at norske domstoler, etter departementets vurdering, vil komme til resultat som er i samsvar med direktivet. Videre uttalte departementet at ordlyden i relevant nasjonal lovgivning kunne reflektere direktivet mer presist. Av hensyn til forutberegnelighet og klare og presise regler, ville departementet igangsette nødvendige tiltak.

Finansdepartementet ba Finanstilsynet i brev 10. oktober 2016 om å utarbeide utkast til gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktivets lovvalgsregler. Finanstilsynet utarbeidet et høringsnotat som ble oversendt departementet 30. januar 2017. Høringsnotatet inneholdt utkast til forskriftsbestemmelser. Departementet sendte Finanstilsynets høringsnotat på høring 27. februar 2017. Høringsfristen ble satt til 27. mai 2017. Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Handelshøyskolen i Bodø
Høgskolen i Sørøst-Norge
Høgskolen i Sogn og Fjordane
Konkurransetilsynet

Norges Bank
Norges handelshøyskole
Regelrådet
Regjeringsadvokaten
Sivilombudsmannen
Statistisk sentralbyrå
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Tromsø

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Bankenes sikringsfond
Bedriftsforbundet
Brønnøysundregistrene
Den norske advokatforening
Den norske revisorforening
Finans Norge
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Handelshøyskolen BI
Kommunalbanken Norge
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Interne Revisorers Forening
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforbund
Norske finansanalytikeres forening
Norske kredittopplysningsbyråers forening
NOS Clearing ASA
Næringslivets Hovedorganisasjon
Sparebankforeningen i Norge

Følgende høringsinstanser har gitt merknader til lovforslaget:

Advokatforeningen
Finans Norge

Følgende høringsinstanser har uttalt at de ikke har merknader eller ikke ønsker å delta i høringen:

Arbeids- og sosialdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Utenriksdepartementet

Regelrådet
Statistisk sentralbyrå

9.2 Gjeldende rett

Etter finansforetaksloven § 21-7 tredje ledd kan departementet i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling og gjennomføring av reglene om offentlig administrasjon i §§ 21-7 til 21-16. Finansforetaksloven § 20-4 annet ledd gir bl.a. hjemmel til å gi regler til utfylling, gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i kapitlet.

9.3 Høringsforslaget

Finanstilsynet foreslår i høringsnotatet at lovvalgsreglene som følger av direktivet inntas i forskrift. Tilsynet viser til at reglene i direktivet er av teknisk karakter, og anser det som hensiktsmessig å gjennomføre bestemmelsene i forskrift. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke hjemmel i finansforetaksloven til å fastsette regler om lovvalg i forskrift. Finanstilsynet foreslår å endre finansforetaksloven § 21-7 tredje ledd ved at det inntas et nytt punktum med hjemmel for departementet til i forskrift å fastsette nærmere regler om avvikling og reorganisering av kredittinstitusjoner og visse verdipapirforetak.

9.4 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene har kommet med merknader til innholdet i den foreslåtte forskriftshjemmelen i finansforetaksloven. *Advokatforeningen* og *Finans Norge* uttaler at de støtter forslaget.

9.5 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering bør lovvalgsregler som følger av winding-up direktivet inntas i forskrift. Departementet foreslår at forskriftshjemmelen plasseres i finansforetaksloven § 20-4 annet ledd. Forslaget åpner for at departementet kan gi regler om avvikling og reorganisering av kredittinstitusjoner og verdipapirforetak i forskrift, og innebærer at departementet kan fastsette lovvalgsregler som følger av winding-up direktivet i forskrift. Departementet viser til forslag til endring av finansforetaksloven § 20-4 annet ledd tredje punktum. Departementet bemerker at høringsinnspill til foreslåtte forskriftsbestemmelser vil bli vurdert i forbindelse med utforming av utfyllende regler med hjemmel i lovbestemmelsen.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

Til forslag til endringer i innskuddspensjonsloven

Forslaget om å samle pensjonskapital på én pensjonskonto kan gi reduserte kostnader. Effekten er usikker, men kan, med utgangspunkt i prisopplysningene fra arbeidsgrupperapporten, samlet være i størrelsesorden inntil 800 mill. kr. årlig, i hovedsak som følge av reduserte kostnader (og dermed økt pensjon) for pensjonskapitalbevis for arbeidstakerne. Den beregnede kostnadsreduksjonen utgjøres av om lag 500 mill. kr. i reduserte årlige administrasjonskostnader som følge av at alle pensjonskapitalbevis slås sammen med egne pensjonskontoer, samt om lag hhv. 200 mill. og 100 mill. kr. i reduserte forvaltningskostnader for pensjonskapitalbevis og innskuddspensjonsordninger som følge av at kapitalen forvaltes i større volum. I beregningen er det antatt en årlig pris for administrasjon av pensjonskapitalbevis på 450 kr., og at forvaltningskostnadene reduseres til 0,5 pst. av kapitalen, fra hhv. 1 pst. av kapitalen for pensjonskapitalbevis og 0,6 pst. av kapitalen for innskuddspensjonsordninger.

Den beregnede besparelsen kan ha et motstykke i noe lavere overskudd for pensjonsleve-

randørene, med mindre besparelsen for arbeidstakerne gjenspeiler stordriftsfordeler i administrasjon og forvaltning av pensjonskapital.

Forslaget antas ikke å ha likestillingsmessige konsekvenser.

Forslaget om å oppheve 12-månedersregelen kan isolert gi arbeidsgiverne en kostnadsøkning på noe over 300 mill. kr årlig før ev. tilpasninger, basert på tall fra 2015. Dette motsvares av økte pensjonsrettigheter for arbeidstakerne.

Forslaget om å oppheve 12-månedersregelen antas å ville få noe større betydning i form av økte pensjonsrettigheter for kvinner enn for menn, ettersom kvinner oftere enn menn er midlertidig ansatt. Dette ble påpekt i arbeidsgrupperapporten om egen pensjonskonto mv. Det er uttalt i rapporten at det ikke er gjort noe forsøk på å fordele den økte opptjeningen på kvinner og menn.

Til forslag til endring i finansforetaksloven

Forskriftshjemmelen vil ikke i seg selv medføre økonomiske og administrative konsekvenser.

11 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til endringene i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven)

Til § 2-1 annet ledd

Bestemmelsen endres slik at den tilpasses forslaget om at arbeidstaker skal kunne velge å forvalte sin tidligere opptjente pensjonskapital og nåværende pensjonsopptjening hos en annen institusjon enn den som forvalter arbeidsgivers kollektive pensjonsordning. Det vises til nærmere omtale i punkt 4.4.

Til § 2-7

Annet ledd første punktum fastsetter regler om arbeidsgivers informasjonsplikt overfor arbeidstaker om det investeringsvalget som arbeidsgiver har gjort for pensjonsordningen. En liknende bestemmelse står i dag i § 1-2 i forskrift til innskuddspensjonsloven. *Annet til femte punktum* gjelder informasjon og råd knyttet til arbeidstakerens individuelle valg mht. sammensetning av investeringsporteføljen. Det vises til nærmere omtale i punkt 5.4.

Tredje ledd fastsetter hvilken informasjon som skal gis av arbeidsgiver til arbeidstaker før en samling av pensjonsmidlene hos arbeidsgiver etter § 3-6. Det følger av *bokstav a* at arbeidstaker skal få informasjon om at samling av pensjonsmidlene vil bli gjennomført dersom arbeidstakeren ikke reserverer seg mot dette, såkalt passivt samtykke. Informasjonen til arbeidstaker skal etter *bokstav b* omfatte hvilke pensjonskapitalbevis som vil bli overført, størrelsen på midlene og hvilken institusjon de forvaltes i.

Bokstav c gjelder informasjon om virkningene av overføringen av tidligere pensjonskapital til arbeidstakers pensjonskonto hos arbeidsgiver. Det skal bl.a. gis informasjon om hvilke kostnader arbeidstaker vil få ved slik overføring, og om handlingsrommet for investeringsvalg i arbeidsgivers pensjonsordning. Overføringen vil også kunne ha andre konsekvenser som det må opplyses om, bl.a. at eventuell ulik utbetalingsperiode i pensjonskapitalbevisene og den aktive ordningen

må samordnes, og at en ved sammenslåing kan miste muligheten til å ta ut pensjon raskere fra små pensjonskapitalbevis.

Etter *bokstav d* skal arbeidstaker opplyses om at informasjon om kostnader, investeringsvalg mv. knyttet til pensjonskapitalbevisene, vil bli gitt av leverandørene av pensjonskapitalbevisene. Regelen må ses i sammenheng med at arbeidsgivers pensjonsleverandør ikke har denne informasjonen selv. Det vises til nærmere omtale i punkt 5.4.

Etter *bokstav e* skal arbeidsgiver opplyse arbeidstaker om at han har adgang til å forvalte både tidligere opptjent pensjonskapital og sin nåværende opptjening hos en selvvalgt leverandør.

Bokstav f gjelder informasjon om at arbeidstaker som har overført sin tidligere opptjente pensjonskapital til arbeidsgivers pensjonsordning, kan flytte disse midlene til en annen leverandør. Det vises til omtale i merknaden til § 3-6 fjerde ledd.

I *fjerde ledd* er det gjort en presisering i *første punktum*. *Annet punktum* fastsetter at krav til skriftlighet etter loven her ikke er til hinder for elektronisk kommunikasjon. Bestemmelsen er endret slik at den er i samsvar med bestemmelsen om digitalt førstevalg i femte ledd.

I *femte ledd* foreslås en bestemmelse om digitalt førstevalg. Bestemmelsen innebærer at informasjon og råd fra arbeidsgiver eller pensjonsleverandør kan sendes eller gjøres tilgjengelig elektronisk uten at det må innhentes forhåndssamtykke til dette. Forutsetningen er at dette gjøres på en betryggende måte. Arbeidstaker som i stedet ønsker informasjon tilsendt på papir må reservere seg mot elektronisk kommunikasjon. Det vises til omtale i punkt 7.

I *sjette ledd* foreslås en presisering av at nærmere regler kan fastsettes i forskrift. Dette innebærer ingen realitetsendring.

Til § 2-12 tredje ledd

Bestemmelsens annet punktum henviser til regelen om at medlemskap må ha vart i 12 måneder eller mer for at medlemmet skal ha rett til å få

med seg opptjent pensjonskapital, og oppheves som følge av at 12-månedersregelen foreslås opphevet, se § 6-1 annet ledd. Det vises til nærmere omtale i punkt 8.4.

Til § 3-3 tredje ledd

Bestemmelsen gjelder flytting av medlemmets pensjonskapital når medlemmet er i en aktiv innskuddspensjonsordning. Pensjonskapitalen kan da etter gjeldende regel bare flyttes som del av at hele pensjonsordningen flyttes til en ny institusjon, jf. § 8-5. Bestemmelsen endres slik at det også vises til at medlemmet kan flytte sin pensjonskapital til selvvalgt institusjon etter § 3-7.

Til § 3-6

Første ledd fastsetter at arbeidstakers pensjonskapitalbevis fra tidligere medlemskap i en innskuddspensjonsordning og pensjonskapitalbevis fra tidligere individuell sparing skal overføres til arbeidstakers pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning. Regelen gjelder for de innskuddspensjonsordninger som forvaltes iht. reglene om kollektivt investeringsvalg for arbeidsgiver i § 3-2a eller individuelt investeringsvalg for den enkelte arbeidstaker etter § 3-3. *Annet punktum* fastsetter at arbeidstaker kan reservere seg mot slik overføring. *Tredje punktum* fastsetter at arbeidstaker alternativt kan velge å forvalte midlene hos en selvvalgt pensjonsleverandør. *Fjerde punktum* angir fristen for overføring etter at reservasjonsfristen er utløpt. *Femte punktum* gir en hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om at arbeidstakers reservasjon mot overføring av pensjonsmidler eller valg av forvaltning hos en annen pensjonsleverandør, skal gjelde også for fremtidige arbeidsforhold. Det vises nærmere omtale i punkt 6.4.

Annet ledd regulerer fordelingen av kostnader når pensjonsmidler fra tidligere opptjening og nåværende opptjening slås sammen på én pensjonskonto. Pensjonsleverandørene må ha systemer for å skille mellom tidligere og nåværende opptjening på den enkeltes pensjonskonto. En eventuell avtale om en annen fordeling av forvaltningskostnadene vil måtte inngås i den enkelte bedrift og vil gjelde alle arbeidstakere i bedriften. Den avtalte fordelingen vil måtte fremgå av regelverket for pensjonsordningen, jf. § 2-5.

Tredje ledd gir nødvendige hjemler for at arbeidsgivers pensjonsleverandør skal kunne innhente informasjon fra pensjonsleverandøren som forvalter arbeidstakers pensjonskapitalbevis. *Annet punktum* fastsetter at leverandøren av pen-

sjonskapitalbeviset på oppfordring fra arbeidsgivers pensjonsleverandør skal gjøre opplysninger om kostnader, investeringsvalg mv. for pensjonskapitalbeviset tilgjengelig for arbeidstaker. Formålet er at arbeidstaker skal settes i stand til å sammenligne priser og vilkår ved forvaltning hos hhv. arbeidsgivers pensjonsleverandør og leverandøren av pensjonskapitalbeviset. Det vises til nærmere omtale i punkt 5.4.

Fjerde ledd angir at arbeidstaker som har overført sin tidligere opptjente pensjonskapital til arbeidsgivers pensjonsordning, kan flytte disse midlene til en annen institusjon. Denne adgangen kan benyttes når som helst. Adgangen gjelder de samlede midlene knyttet til tidligere opptjent pensjonskapital. Arbeidstaker vil ikke ha adgang til å splitte opp midlene knyttet til tidligere opptjent pensjonskapital og bare flytte ut en del av disse, selv om midlene opprinnelig var forvaltet i ulike pensjonskapitalbevis.

Femte ledd angir hvor pensjonsmidlene skal samles dersom arbeidstaker har flere arbeidsgivere og derved er medlem i flere innskuddspensjonsordninger. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.4.

I sjette ledd er det gitt en hjemmel for departementet til å gi nærmere forskrifter om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen.

Til § 3-7

Første ledd fastsetter at arbeidstaker har adgang til å forvalte både tidligere opptjent pensjonskapital og opptjening i nåværende arbeidsforhold hos en annen leverandør enn arbeidsgivers pensjonsleverandør. Det vises til nærmere omtale i punkt 4.4.

Annet ledd regulerer de opplysnings- og rådgivningsplikter som den valgte leverandøren har overfor arbeidstakeren. Bestemmelsen er utformet etter mønster av foretakspensjonsloven § 4-7a sjette ledd om krav til opplysning og rådgivning til fripoliseinnehavere som konverterer til fripoliser med investeringsvalg.

Tredje ledd fastsetter at arbeidstaker skal dekke kostnader til administrasjon og forvaltning av pensjonsmidlene hos selvvalgt leverandør. Overfor den selvvalgte leverandøren er derfor arbeidstaker ansvarlig for kostnadene, både for tidligere og nåværende opptjening. Det vil bli gitt nærmere regler i forskrift om en standardisert kompensasjon fra arbeidsgiver til arbeidstaker til dekning av kostnader til forvaltning av den pensjonskapital medlemmet har opptjent i arbeidsforholdet. Det vises til nærmere omtale i punkt 4.4.

Fjerde ledd gir en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere forskrifter om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen.

Til § 5-7

Det følger av § 5-7 at arbeidsgiver kan samtykke til at et medlem benytter adgangen etter lov om individuell pensjonsordning § 2-3 annet ledd til å overføre alderspensjonskapitalen i henhold til pensjonskapitalbevis fra en individuell pensjonsspareavtale til den kollektive pensjonsordningen. Bestemmelsen har sammenheng med at arbeidstaker etter gjeldende regler ikke har en ubetinget rett til å overføre pensjonskapitalbevis fra individuell pensjonsspareavtale til arbeidsgivers kollektive pensjonsordning, men at samtykke til slik overføring fra arbeidsgiver er nødvendig. Etter som det nå innføres regler om samling av bl.a. pensjonskapitalbevis fra individuell pensjonsspareavtale i arbeidsgivers pensjonsordning, er bestemmelsen overflødig og kan oppheves.

Til § 6-1 annet ledd

Bestemmelsen endres slik at vilkåret om at medlemskapet har vart i minst 12 måneder for at medlemmet skal beholde sin rett til opptjent pensjonskapital, bortfaller. Endringen innebærer at medlem av en innskuddspensjonsordning har rett til å få med seg sin opptjente pensjonskapital uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Det vises til nærmere omtale i punkt 8.4.

Til § 6-2 første ledd

Første punktum endres som en følge av at det ikke lenger stilles vilkår om at medlemskapet må ha vart i minst 12 måneder for at medlemmet skal ha rett til å få med seg sin opptjente pensjonskapital. Endringen innebærer at institusjonen skal sørge

for at det utstedes pensjonskapitalbevis for opptjent pensjonskapital i henhold til § 3-5, uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Til § 6-3 første ledd

Første punktum endres for å tilpasses til de nye reglene som foreslås i §§ 3-6 og 3-7 om overføring av arbeidstakers pensjonskapital i henhold til pensjonskapitalbevis. Nytt *annet punktum* fastsetter at institusjonen skal informere innehaveren av pensjonskapitalbeviset om reglene om overføring til egen pensjonskonto.

Til § 6-4 første ledd

Det foreslås at institusjonen som forvalter pensjonskapitalbevis skal informere arbeidstakeren om adgangen til å slå sammen pensjonskapitalbevis og fremgangsmåten for dette. Det vises til nærmere omtale i punkt 5.4.

Til § 9-2

Bokstav d endres slik at innskuddsfondet ikke lenger skal tilføres for mye innbetalt innskudd for arbeidstakere med kortere medlemstid enn 12 måneder. I samsvar med forslaget til endring av § 6-1 annet ledd skal medlemmet beholde sin rett til opptjent pensjonskapital også dersom han slutter før det har gått 12 måneder.

Til endringen i lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven)

Til § 20-4 annet ledd

Forskriftshjemmelen er utvidet, og innebærer at regler om reorganisering og avvikling av kreditinstitusjoner og verdipapirforetak kan fastsettes av departementet i forskrift. Det vises til nærmere omtale i punkt 9.

Endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto)

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto)

I

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold gjøres følgende endringer:

§ 2-1 annet ledd skal lyde:

(2) Retten til alderspensjon skal sikres ved årlige innskudd i samsvar med innskuddsplanen fastsatt i regelverket. Medlemmenes pensjonskapital skal forvaltes i institusjonen hvor foretaket har opprettet pensjonsordning. Det enkelte medlem kan likevel velge å forvalte sin tidligere opptjente pensjonskapital og opptjening i nåværende arbeidsforhold i en annen institusjon etter reglene i § 3-7.

§ 2-7 annet til femte ledd skal lyde:

(2) Foretaket skal før medlemmet tas opp i pensjonsordningen og gjennom medlemstiden gi medlemmet informasjon om det investeringsvalget som er gjort for pensjonsordningen, herunder om risiko, forventet avkastning og kostnader. I tillegg skal medlemmene før opptak i pensjonsordningen og gjennom medlemstiden gis tilstrekkelig informasjon til at de kan foreta velfunderte investeringsvalg. Det skal bl.a. gis informasjon om betydningen av gjenstående tid til uttak av alderspensjon. Når medlemmet har få år igjen til uttak av pensjon, skal foretaket gi informasjon om risikoreduserende tiltak. Institusjonen skal på anmodning fra medlemmet gi råd om sammensetningen av investeringsporteføljen.

(3) Før overføring av medlemmets pensjonskapitalbevis til foretakets pensjonsordning etter reglene i § 3-6 skal foretaket skriftlig opplyse medlemmet om:

- a. at overføringen vil bli gjennomført med mindre medlemmet reserverer seg mot dette innen fristen i § 3-6,
- b. hvilke pensjonskapitalbevis som vil bli overført, størrelsen på midlene og den institusjon de forvaltes i,
- c. virkningene av overføringen for medlemmet, herunder om kostnader og mulige investeringsvalg for den del av midlene som knytter seg til tidligere opptjent pensjonskapital,

d. at medlemmet får informasjon om sine kostnader, investeringsvalg mv. knyttet til pensjonskapitalbevisene fra institusjonene som forvalter disse,

e. at medlemmet har adgang til å inngå avtale med en selvvalgt institusjon etter § 3-7,

f. adgangen til å flytte midlene knyttet til tidligere opptjent pensjonskapital etter § 3-6 fjerde ledd.

(4) Foretaket skal gi arbeidstakerne skriftlig opplysning om endringer i regelverket av betydning. Krav om skriftlighet etter loven her er ikke til hinder for bruk av elektronisk kommunikasjon.

(5) Informasjon og råd til arbeidstaker fra foretaket eller institusjonen kan sendes eller gjøres tilgjengelig for arbeidstaker ved bruk av elektronisk kommunikasjon, forutsatt at dette gjøres på en betryggende måte og at arbeidstaker ikke har reservert seg mot slik kommunikasjon. Når elektronisk kommunikasjon benyttes første gang, skal arbeidstaker få tydelig informasjon om muligheten for å reservere seg mot slik kommunikasjon og om rettsvirkningene av valget. Elektroniske meldinger anses mottatt når de er kommet til arbeidstakers kunnskap. Foretaket eller institusjonen må på forsvarlig vis forsikre seg om at arbeidstaker har fått kunnskap om meldingen.

(6) Departementet kan fastsette nærmere regler i forskrift om hvilken informasjon som skal gis fra institusjon eller foretak i tilknytning til ordningen.

§ 2-12 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved flytting av medlemskap gjelder bestemmelsene om opphør av medlemskap tilsvarende.

§ 3-3 tredje ledd skal lyde:

(3) Pensjonskapital knyttet til egen pensjonskonto kan bare flyttes til annen institusjon etter reglene i §§ 3-7 eller 8-5.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6 Egen pensjonskonto hos arbeidsgiver

(1) Medlemmets pensjonskapitalbevis fra annen innskuddspensjonsordning eller fra individuell pen-

sjonsspareavtale etter lov om individuell pensjonsordning skal overføres til medlemmets pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning dersom denne forvaltes i henhold til §§ 3-2a eller 3-3. Medlemmet kan reservere seg mot slik overføring. Medlemmet kan også velge forvaltning hos en annen institusjon etter § 3-7. Dersom medlemmet ikke har reservert seg innen tre måneder etter at informasjon er mottatt etter § 2-7, gjennomføres overføringen innen fristen for flytting av pensjonskapitalbevis og individuelle avtaler i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om at medlemmets reservasjon mot overføring av pensjonsmidler eller valg av forvaltning hos en annen institusjon skal gjelde også for fremtidige arbeidsforhold.

(2) Kostnader til forvaltning av tidligere opptjent pensjonskapital dekkes av medlemmet. Foretaket dekker kostnader til forvaltning av den pensjonskapital medlemmet har opptjent i arbeidsforholdet. Det kan avtales en annen fordeling av forvaltningskostnadene. Foretaket dekker kostnader til administrasjon av ordningen.

(3) Institusjonen som forvalter arbeidsgivers pensjonsordning, skal innhente informasjon om hvilke pensjonskapitalbevis medlemmet har, størrelsen på midlene og hvilken institusjon som forvalter dem. Institusjonen skal også be institusjonen som forvalter pensjonskapitalbeviset, om å gjøre informasjon om kostnader, investeringsvalg mv. knyttet til pensjonskapitalbeviset tilgjengelig for arbeidstaker. Institusjonen som forvalter pensjonskapitalbeviset plikter å utlevere informasjon etter første og annet punktum.

(4) Medlemmet kan flytte den del av midlene som knytter seg til tidligere opptjent pensjonskapital, til en annen institusjon.

(5) Dersom medlemmet har flere arbeidsgivere med ordning som nevnt i første ledd, skal pensjonskapitalbevisene overføres til den ordningen hvor medlemmets opptjente pensjonskapital er størst.

(6) Departementet kan gi nærmere regler i forskrift om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen her.

Ny § 3-7 skal lyde:

§ 3-7 Egen pensjonskonto hos selvvalgt institusjon

(1) Medlem i pensjonsordning som forvaltes i henhold til §§ 3-2a eller 3-3 kan inngå avtale med en selvvalgt institusjon om at denne institusjonen skal forvalte medlemmets tidligere opptjente pensjonskapital og opptjening i nåværende arbeidsforhold.

(2) Før avtale inngås skal institusjonen kartlegge medlemmets behov og ønske om risiko og opp-

lyse om den risiko medlemmet påtar seg. Institusjonen skal opplyse om samtlige kostnader knyttet til avtalen og om binding av pensjonskapitalen i avtaleperioden. Før avtale inngås og gjennom avtaleperioden skal institusjonen gi råd om sammensetningen av investeringsporteføljen tilpasset blant annet gjensstående tid til uttak av alderspensjon. Når medlemmet har få år igjen til uttak av alderspensjon, skal institusjonen gi råd om risikoreduerende tiltak. En skriftlig sammenfatning av de opplysninger og råd som institusjonen har gitt etter leddet her, skal sendes medlemmet. § 3-4 gjelder tilsvarende for den institusjonen medlemmet inngår avtale med.

(3) Kostnader til forvaltning av midlene og administrasjon av avtalen dekkes av medlemmet. Departementet kan gi nærmere regler i forskrift om standardisert kompensasjon fra foretak til medlem for kostnader til forvaltning av den pensjonskapital medlemmet har opptjent i arbeidsforholdet.

(4) Departementet kan gi nærmere regler i forskrift om overføring av pensjonsmidler etter bestemmelsen her.

§ 5-7 oppheves.

§ 6-1 annet ledd skal lyde:

(2) Ved opphør av medlemskap beholder medlemmet sin rett til den pensjonskapital som er opptjent ved fratredelsen.

§ 6-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Når medlemskapet for en arbeidstaker opphører, skal institusjonen sørge for at det utstedes bevis for opptjent pensjonskapital i henhold til § 3-5 (pensjonskapitalbevis).

§ 6-3 første ledd skal lyde:

(1) Pensjonskapital i henhold til pensjonskapitalbevis kan overføres til egen pensjonskonto hos ny arbeidsgiver etter § 3-6 eller hos selvvalgt institusjon etter § 3-7. Institusjonen skal gi innehaveren informasjon om reglene for slik overføring.

§ 6-4 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidstakeren kan kreve at pensjonskapital knyttet til flere konto i samme institusjon blir slått sammen og at nytt pensjonskapitalbevis utstedes av institusjonen. Dette gjelder også etter flytting etter § 6-3. Institusjonen skal gi innehaveren informasjon om adgangen til å slå sammen pensjonskapitalbevis og fremgangsmåten for dette.

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2 *Midler i innskuddsfondet*

Innskuddsfondet skal tilføres:

- a. alle tilskudd til innskuddsfondet som omfattes av skatteloven § 6-46
- b. avkastning på midlene i innskuddsfondet etter § 8-4 tredje ledd
- c. avkastning på pensjonskapitalen i samsvar med § 3-2 annet ledd
- d. for meget forskuddsbetalt innskudd for medlemmer som slutter i foretaket i løpet av året.

II

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern skal § 20-4 annet ledd nytt tredje punktum lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler til gjennomføring av EØS-regler om reorganisering og avvikling av kredittinstitusjoner og verdipapirforetak.

III

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi overgangsregler.

